

กรมศึกษาธิการ

โจทย์ เถษ

ดำหมักรัก โยะ ๓ ร้อย ๑

พิมพ์ โดยรับสั่ง พระเจ้าสุทธยา

พระ องค์เจ้าทิศาภิรมย์ วรดิษณ

อธิบดี กรม ศึกษาธิการ

พิมพ์ ปีที่ ๓

๕๐๐๐ ฉบับ

ราคาเล่มละ ๒๔ สตึง

รัตน โกสินทร ศก ๑๑๙

โรงพิมพ์ พิศาล บรรณกิจ

๗
๓๐๗.๗
๗.

๙ ๐๒๖๓๔

กรมศึกษาธิการ

โรงเรียน

สำหรับสตรี ชั้น ประโยก ๒ ปี ๑

พิมพ์ โดยรับสั่ง พระเจ้าลูกยาเธอ

พระองค์เจ้ากนิษฐาธิราช วรฉัตร

อธิบดี กรม ศึกษาธิการ

พิมพ์ครั้งที่ ๓

โรงพิมพ์พิศาลบรรณนิต

๙ ๐๒๖๓๔ ๓.๓

กระทรวง ธรรมการ

พระ โยศ ๒๒

ขึ้น ๑

เลข

ก บวก ลบ คูณ หาร มวทรา เงิน ต่ยาม น้ำหนัก แด ชัด

ข ทำ บัญชี เงิน

ค หา ท. ร. น. ก. ร. น. $\div$ $\times$ $\div$ เลข ส่วน อย่าง

ก บัญญัติ ไคร ยางค์ ชัน เตียว

ค ให้ ครู หา โจทย์ ผัก หัก ใน เลข ที่ สอน มา แล้ว ให้ ผัก เรียน ทำ

มาตราเงินสยาม

๕๐ เบี้ย	แปด	๑ โสฬส
๒ โสฬส	"	๑ อัฐ
๒ อัฐ	"	๑ เขี้ยว หรือ ไพ
๒ เขี้ยว หรือ ไพ	"	๑ ชัก
๒ ชัก	"	๑ เฟื้อง
๒ เฟื้อง	"	๑ สตึง
๔ สตึง	"	๑ บาท
๔ บาท	"	๑ ตำลึง
๒๐ ตำลึง	"	๑ ชั่ง

โทษผิดกฏ

(๑) มีเงินอยู่ ๗๕๐ ชั่ง ชั่งกำนั้น ๑๓ ตำลึงค่าละ ๕๐ ชั่ง ๑๓ ตำลึง ๓ บาท รวมหมดด้วยกันเป็นเงินเท่าใด
 เมื่อเงินแดง จะยังเหลืออยู่อีกกี่มากน้อย?

(๒) ระบายไป ๙๕ ตำลึง ราคาตัวละ ๑๐๗ บาท ๓ สตึง

เพียง. แล้วเขาเงินรายนี้ซื้อ คอก ๑๔ หลัง จะเป็นราคา
หลังละเท่าใด?

(๓) ถ้าซื้อหนังสือราคาเล่มละ ๕๐๐ บาท ด้วยเงิน
๒๔ บาทนี้ จะได้กี่เล่ม?

(๔) $\frac{๕}{๘}$ ของ ๑๒๘๐๐๐ ชั่ง เป็นกี่ตำลึง?

(๕) เรือ ๕ ลำบรรทุกข้าวตำละ ๓๓ เกวียน พอลำ
หมดได้เงิน ๑๕๕๑๐ บาท จะเป็นราคาเกวียนละเท่าใด?

(๖) ชายผู้หนึ่งขายคอก ๒๔ หลัง ราคาหลังละ ๗ ชั่ง
๖๕ บาท แล้วเขาเงินรายนี้มาแจกบุตรชาย ๗ คน แด
บุตรสาว ๕ คน จะได้คนละเท่าใด?

(๗) จะต้องเอาอะไรมาคูณกับ ๗๒ บาท ๓ ตำลึง
จะได้ ๘๗๓ บาท?

(๘) ข้าพเจ้ามีม้า ๒๗ ตัว ถ้าจะขายตัวละ ๘๓ บาทก็ได้
ดังนี้จะต้องขายสักกี่ตัวจึงจะพอใช้หนี้ ๑๔๐๔ บาท?

(๙) ค่าเช่าบ้านเดือนละ ๗๕ บาท ๒ ตำลึง ที่ข้าพเจ้าใช้
ไปแล้วรวมหมดด้วยกันเป็นเงิน ๓๐๒๐ บาท อยากจะทราบ
ว่าตัวข้าพเจ้าอยู่ในบ้านนี้มานานเท่าใด?

(๑๐) ถ้าซื้อไข่ ๒ ฟองต่อ ๓ ชั่ง จนหมดเงิน ๑๒ บาท
จะได้สักเท่าใด?

(๑๑) ชยาก็ซื้อวัวตัว ๒๔ ตัว ซึ่งเป็นราคาตัวละ ๑๕ ตำลึง ๓ บาท สี่ตึง เพราะถนนเข้าเจ้าจึงขายเข้าไป ๑๐๐๐ ถึง ถึง ๕ สี่ตึงเพียง จะพอซื้อวัวตัว หรือยัง ถ้ายังไม่พอ หาอีกเท่าใด ?

(๑๒) นายก้อน กับ นายแดง มีควาย รวม อยู่ด้วยกัน ๕๘ ตัว แล้วขายไปตัวละ ๒๘ บาท ๓ สี่ตึงเพียง ถ้าที่ของ นายก้อน มีปัน อยู่ คิดเป็น $\frac{๑๓}{๑๔}$ ดังนั้น จะได้รับ ส่วนแบ่งเท่าใด ?

(๑๓) ๗๕๐ ชั่ง + ๗๕๐ บาท + ๘๐ สี่ตึง + ๑๒๘ อัฐ (ตอบเป็น ตำลึง)

(๑๔) อาจารย์แจ่ม ศิษย์คน ละ สี่ตึง สอง ไท ที่ให้ ไปแล้ว รวมหมดด้วยกันคิดเป็นเงิน $๒\frac{๑}{๒}$ บาท ชยาก็จะทราบ ว่า ในโรงเรียน นั้นมีเด็กกี่คน ?

(๑๕) พ่อค้าคนหนึ่ง ซื้อเข้า ราคาถึง ละ ๕ สี่ตึงเพียง รวมหมดด้วยกันคิดเป็นเงิน ๑๑ ชั่ง แล้วขาย ไป ถึง ละ ๖ สี่ตึง เพียง ดังนั้น จะได้อะไร เท่าใด ?

(๑๖) ๗๐ ชั่ง ๗๐ ตำลึง ๗๒ บาท ๒๘๘ อัฐ เป็น กี่เพียง

(๑๗) เงิน ๒๑๘ ตำลึง จะซื้อกระจก ราคา ๓ บาท ๑ สี่ตึง ๑๐ อัฐ ได้กี่บาน ?

(๑๘) ถ้าแบ่งเงิน ๑๗๕ บาท ให้แก่ชาย ๗ คน แด หญิง ๖ คน แต่ต้องให้ชายได้มากกว่าหญิงคนละ ๒๕ บาท ดังนั้นจะเป็นหญิงได้รับคนละเท่าใด แด ชาย ได้คนละเท่าใด ?

(๑๙) จงแบ่งเงิน ๖๐ ซึ่งนี้ให้แก่ชาย ๑๙ คน แต่ต้องให้คนที่ ๑ ได้มากกว่าคนอื่น ๆ ๑ บาท ดังนั้นคนที่ ๑ จะได้เท่าใด แด นอกจากนั้นจะได้คนละกี่บาทน้อย ?

(๒๐) ถ้าแบ่งเงิน ๓๖ ซึ่งนี้ให้แก่ชาย ๒๕ คน แต่ให้คนที่หนึ่งได้เท่ากับของคนที่ หก หาย มา รวม กัน ดังนั้นจะได้รับคนละเท่าใด ?

มาตรา วัด ทาง ยาว

๒	ถนน กระ เบียด	เปน	๑	กระ เบียด
๔	กระ เบียด	"	๑	นิ้ว
๑๒	นิ้ว	"	๑	คืบ
๒	คืบ	"	๑	ศอก
๔	ศอก	"	๑	วา
๒๐	วา	"	๑	เส้น
๔๐๐	เส้น	"	๑	โยชน์

โจทย์ ผูก หัด

- (๑) $๒๐ \text{ วา} + ๑๕ \text{ ศอก} + ๒๔ \text{ คืบ}$ เปน กี่ นิ้ว ?
- (๒) ขึ้น รถไฟ ไป โถง ๒ โยชน์ ๒๕ เส้น ถ้า ต้อง เสีย ๒๕ เส้น ต่อ ๕ ชั่วโมง รวม หมด ด้วย กัน เปน เงิน เท่า ไฉ ?
- (๓) ถ้า ถัด ถนน สาย หนึ่ง ยาว ๔๕ เส้น เปน ราคา วา ๕ $\frac{๑}{๒}$ บาท รวม หมด ด้วย กัน เปน เงิน เท่า ไฉ ?
- (๔) ๗๔๘๖๐ นิ้ว เปน กี่ เส้น ?
- (๕) ส่วน ของ ข้าพเจ้า วัด โดยรอบ ไร่ ๑๕ เส้น ๑๒ วา รวม หมด ด้วย กัน เปน กี่ ศอก ?

(๖) . จงเอา ๕๗๖ คูณ ๓ แล้ว ๑๗ ภา ๒ สอก ๑ กับ

(๗) เรือข้ามเจ้าถ่ม อยู่ ๑๘ วัน ๆ หนึ่ง ไป ได้ ๓๘๖ เด็ม
๑๘ ภา รวมหมดด้วย ถ่ม เปน หน ทาง ที่นี้ว?

(๘) ๑๐ โยชน์ ๒๓๐ เด็ม เปน ที่ วา?

(๙) เรือ เม็ดดำ หนึ่ง ถ่ม ได้น้ำที่ ละ ๕ เด็ม ๑๘ ภา ถ้ำ หน ทาง
ไกล ๓๘๒๐ เด็ม ที่ ชั่ว โมง จึ่ง จะ ถึง ?

✕ (๑๐) หน ทาง กั้แก่ เมือง ถอน ตอน มา กรุง เทพ ๆ ไกล
จาก ถ้ำ กำนวน ได้ ถึง ๔๔๕ โยชน์ ๑๖ เด็ม ถ้ำ กำนวน ถ้ำ
หนึ่ง ถ่ม ได้ วัน ละ ๒๗ โยชน์ ๒๕๖ เด็ม แล้ว หยุด บรรทุก

สิน ค่า เดีย ถวาย ทรง ยี่ ๔ $\frac{๑}{๒}$ จัน ดัง หั้ มา จาก ถอน ตอน ที่ จัน
จึ่ง จะ ถึง กรุง ๆ ?

(๑๑) ๑ โยชน์ เปน ที่ กั้บ ?

(๑๒) ๒๓๐๕๐๐๐๐๐ นิ้ว เปน ที่ โยชน์ ?

(๑๓) ถ้ำ เรือ กด ไฟ ถ้ำ หนึ่ง ถ่ม ไป ๔๕ เด็ม ต้อง เสีย ค่า
ฟืน ๑๕ ถัง ที่ ถ้ำ ถ่ม อยู่ เคือน ๑ คัด เปน หน ทาง ๓๖ โยชน์
จะ เปน ค่า ฟืน เท่า ไ้ ?

✕ (๑๔) เสา โทระ เดช ตาม ทาง รถ ไฟ บั๊ก ห่าง กัน ะยะ ละ ๓๐ ภา
ถ้ำ ทาง รถ ไฟ สาย นั้น ยาว ๗ โยชน์ ๕ เด็ม จะ เปน เสา ที่ กั้น ?

(๑๕) ชาย ๒ คน แคว เรือ ได้ ชั่ว โมง ละ ๔๕ เด็ม ถ้ำ

เราแล้วอยู่วัน ละ ๖ ชั่วโมง

สักกี่ราตรีจึงจะถึงคำ บด

ที่อยู่ไกล ๒๗ โยชน์?

(๑๖) รถไฟคันหนึ่งไปได้วัน ละ ๕๐-๕๐ เส้น จึ่ง ภาวถ้าแต่ง
อยู่มี ๑ จะไปไกลเท่าใด?

(๑๖ = ๓๖๕ วัน)

(๑๗) ๑๕ โยชน์ ๓๖๓ เส้น ๑๓ วา ๓ ศอก ๑ คืบ ÷ ๓๙ (เอา
๓ หาท ก่อน แล้ว จึ่ง แบ่ง ด้วย ๑๓ ค่อย ภายหลัง)

X (๑๘) ชายผู้หนึ่งเดิน ได้น้ำที่ละ ๒ เส้น ๑ วา ถ้าเขา

เดิน อยู่วันละ ๖ ชั่วโมง ใน $5\frac{1}{2}$ วัน จะไป ได้ไกลเท่าใด?

(๑๙) คิน สือ หีบ ๑ มี ๑๔๔ แท่ง ๆ หีบ ยาว ๘ นิ้ว ถ้า
เขา มาเรียง ค่อย ๆ กันเข้าจะ ยาวเท่าใด?

(๒๐) ทรัพย์เจ้า มี บ้าน อยู่กลุ่ม ๑ ยาว ๓๙ เส้น ถ้าตัดออก
แผ่น ก้อน ๆ ก่อน ละ ๒๖ นิ้ว จะ ได้ สักเท่าใด?

กรุงเทพฯ วันที่ ๔ กรกฎาคม ร.ศ. ๑๑๗
นาย คัม ได้รับจาก ห้าง แบดแมน แอน โทมัส ราย สิ่ง ของ แ้ง อยู่ ต่อ ไป นี้

บ. ต. อ. ม. ต. อ.

	ที่						
มกราคม ร.ศ. ๑๑๖	๑๐	ดิน ต่อ ค่า ๑ โหล	๒	๐	๐		
"	๑๒	ปาก ถา ๑ หีบ	๓	๐	๐		
ธันวาคม	๑๑	กัน ไกร ๑ เต็ม	๑	๒	๔		
มีนาคม	๒๐	ทองเงิน สำหรับ					
		ใส่ ดิน ต่อ ดี	๒๐	๐	๐		
เมษายน ร.ศ. ๑๑๗	๒๕	เสื้อขาว ๓ ตัว					
		ราคาตัวละ ๑๒ บาท	๓๖	๐	๐		
"	"	ตุ๊กตุ้ม ครึ่ง โหล ราคา					
		๑ โหล ละ ๓ สตึง		๑	๔		
พฤษภาคม	๒๐	รองเท้า ๒ คู่ ราคา					
		คู่ละ ๔ บาท	๑๖	๐	๐		
กรกฎาคม	๑	หมวก ๑ ใบ ราคา					
		๑๓ บาท	๑๓	๐	๐		
รวมยอด			๗๒	๐	๐		

ผู้ มี ชื่อ ใน ก๊วย หนังสือ ได้รับเงิน ราย นี้ แล้ว คง แต่
วันที่ ๔ กรกฎาคม ร.ศ. ๑๑๗ แบดแมน แอน โท

เมื่อ เวลา ทำ บัญชี รับ เงิน ทั้ง หดาช
 รว้ ง ลง ถึง ซึ่ง มี แจ้ง ค่อ โปนี้ ใว้ ใน บัญชี นั้น ๆ
 คือ

นักาเรียน คือ
 ให้ รัค เจน

- ๑ ชื่อ บ้าน หรือ ห้าง ที่ ชื่อ จาก แด กั หนด วัน เดือน ปี
 ที่ ชื่อ มา
- ๒ นาม ผู้ ชาย แด ผู้ ชี
- ๓ ราคา ของ ราย ถึง แด รวม ยอด เงิน
- ๔ เมื่อ ผู้ ชี ใช้ เงิน แล้ว

ต้อง ลง ชื่อ ผู้ ราย แด

หมาย เหตุ ว่า ได้ รับ เงิน ถูก ต้อง ตาม บัญชี ใว้ ใน ทับ ใบ รับ เห็น ๗

จง ทุก ประ การ

แบบฝึกหัด

(๑) เมื่อวันที่ ๕ มิถุนายน ร. ศ. ๑๑๗

นายอาจ ได้ซื้อ ของ มา จาก ห้าง คิม ชั่ว เฮง คง มี ราย แจ่ง ค่อง

ใบนี้ :—

ไม้เท้า ๒ คัน ราคา คัน ละ ๓ บาท สดถึง พี่เอง รองเท้า

๒ คู่ ๆ ละ $\frac{๑}{๒}$ บาท เคียง ๔ ใบ ๆ ละ ๗ บาท ๓ สดถึง ย่า

กตัญญู ๒ กระ บ่อง ราคา กระ บ่อง ละ ๓ สดถึง

เรา ได้ ใช้ เงิน ราย นี้ แล้ว ตั้งแต่วันที่ ๓ กรกฎาคม ร. ศ. ๑๑๗

(๒) เมื่อวันที่ ๒ เมษายน ร. ศ. ๑๑๗

นาย ทอง ดี สั่ง ของ ไปที่ ห้าง โรบินสัน บริษัท กรุง ดอนดอน

แต่ ได้รับ ของ เหล่า นั้น ถ้วน ทุก สิ่ง แล้ว คือ :—

นาฬิกาพก เรือน ทอง ๑ โหล คิด เปน เงิน สยาม ราคา เรือน

ละ ๑๕๐ บาท รถถีบ ๒ คัน คัน ราคา คัน ละ ๒๕๐ บาท

หมวก ยอ ๕ โหล ราคา ใบ ละ ๑๕ บาท ๒ สดถึง แก้ว ชี สดถึง

๗ โหล ราคา ตัว ละ ๒๕ บาท ๘ ยี่สิบ รองเท้า ๑๘ คู่ ๆ ละ ๓๐ บาท

๑๒ ยี่สิบ สร้อย นาฬิกา ทอง ๒๐ สาย ๆ ละ ๗๒ บาท ๑๑ ยี่สิบ

เรา ได้ ใช้ เงิน ราย นี้ แล้ว ตั้งแต่วันที่ ๔ สิงหาคม ร. ศ. ๑๑๗

(๓) เมื่อ ณ วันที่ ๑๓ พฤษภาคม ร. ศ. ๑๑๗ . .

นาย บุน ไต้ ชีฮ ของ จาก บ้าน จัน เติ้ง ตั้ง มี ราย แจ่ง ต่อ ไป นี้ :—

ไต้ะ ๓๖ ตัว ราคา ตัว ละ ๑๒ บาท สี่ถึง เก้าอี ๑๑๐ ตัว

ราคา ตัว ละ ๕ บาท เพียง ตัว ๑๒ ใบ ราคา ใบ ละ ๒๓ บาท

รูปภาพ ๕๐ กรอบ ราคา กรอบ ละ ๓๑ บาท ๓ สี่ถึง บุหรี ฝรัง

๑๐ หีบ ๆ ละ ๑๒ บาท ๑๐ อัฐ หนังสือ ๑๐๐ เล่ม ๆ ละ ๓ บาท

ถ้วน

แต่ ได้ ใช้ เงิน ราย นี้ แล้ว ตั้งแต่วันที่ ๑ มิถุนายน ร. ศ. ๑๑๗

จง ทำ ใบ รับ ให้ ถูก ต้อง ตาม แบบ ที่ เรียน มา แล้ว นั้น

ว่า ด้วย ตัว หาร

(นักเรียน โต ที่จะเข้าศึกษา ใน เลขวิธีนี้ จะต้องท่องสูตร
คูณ ให้ขึ้นใจ ดีเสีย ก่อน ถ้า มี ฉนั้น อาจารย์ไม่ควร จะยอม
ให้เรียนต่อไปเลย)

ตัวเลข โต ๆ ย่อม หาร ไม่ ให้ เหลือ เศษ ด้วย ๑ หรือ ตัว
ของมันเอง ได้ ทั้ง สั้น

เช่น ตัว	๗	เอา	๗	หรือ	๑	หาร	ไม่	ให้	เหลือ	เศษ	ได้
..	๖	..	๖	..	๑	..	..	..	..	..	..
..	๑๒	..	๑๒	..	๑	..	..	..	..	..	..

แต่ ๖ แด ๑๒ นี้ ยังมี ตัว เลข อื่น ๆ ที่ หาร หาร ไม่ ให้
เหลือ เศษ ได้ อีก คือ ๓ หรือ ๒ เป็นต้น ส่วน ๗ นั้น นอก
จาก ๑ แด ตัว ของ มัน เอง แล้ว หา มี เลข อะไร ที่ จะ หาร ไม่ ให้
เหลือ เศษ ได้ อีก เลย

ดังนั้น เรา จึง แยก ตัว เลข ออก เป็น ๒ จำพวก คือ (ก) ที่ หาร
ไม่ ให้ เหลือ เศษ ได้ ด้วย ตัว เลข ขรมา (ข) ที่ หาร ไม่ ให้
เหลือ เศษ ได้ เฉพาะ แต่ เลข ๑ แด ตัว ของ มัน เอง เท่านั้น

ตัวเลข โต ๆ ที่ หาร ไม่ ให้ เหลือ เศษ ด้วย ตัว อื่น ๆ ไม่ได้

นอกจาก ๑ แด่ตัว ของ มันเอง คง ถ่วง มา แล้ว ใน ที่นี้ . เรา จะ ให้
ชื่อว่า “ เลข ตัว เฉพาะ หรือ พหุ โดย ดั้ง ๆ ว่า ค. ภ.”

เช่น ๑ ๒ ๓ ๕ ๗ ๑๑ ๑๓ ๑๗ ๑๙ เป็นต้น

(กฎบัตร ทั้ง หุตา ยศวร จะ ท่อง เลข ตัว เฉพาะ ธรรมดา ซึ่ง จัก ได้
ต่อไป นี้ ให้ ขึ้น ใจ คี่ ด้วย เห็น ว่า เป็น ส่วน สำคัญ ของ เลข
วิธี นี้ อย่าง ที่ ดัง)

ค. ภ. ในระหว่าง ๑ ถึง ๑๐๐ ก็คือ : - ๑ ๒ ๓ ๕ ๗ ๑๑
๑๓ ๑๗ ๑๙ ๒๓ ๒๕ ๓๑ ๓๗ ๔๑ ๔๓ ๔๗ ๕๓
๕๕ ๖๑ ๖๗ ๗๑ ๗๓ ๗๕ ๘๓ ๘๕ ๙๗

แบบฝึกหัด

ให้นักเรียน บอก เลข ต่อไป นี้ ว่า

จำนวน ไหน เป็น ค. ภ.

(๑) ๓ ๑๒ ๒๑ ๑๓ ๑๗ ๓๕ ๖๓ ๒๓ ๕๕

(๒) ๑๕ ๓๗ ๔๑ ๗๑ ๖๕ ๗๕ ๑๔ ๑๕ ๒๖

(๓) ๑๗ ๒๗ ๓๗ ๔๗ ๕๗ ๖๗ ๔๗ ๙๗ ๙๐

(๔) ๓๓ ๔๓ ๒๓ ๖๓ ๙๓ ๘๓ ๑๓ ๑๕ ๓๕

ตัว เลข ทั้ง หุตา ยศ ที่ ไม่ ใช่ว่า ค. ภ. เป็น ขึ้น โดย ค. ภ. นำ คุณ
กัน เข้า ตั้ง แต่ ๒ ขึ้น ไป จน หุตา ยศ ๗ ตัว

๓๕

เริ่ม	๒	เปม	๕	โดย	๒	×	๓		
๑๕	๖	๖			๓	×	๕		
๒๑	๖	๖			๓	×	๗		
๓๕	๖	๖			๕	×	๗		
๓๕	๖	๖			๓	×	๑๓		
๑๒	๖	๖	๒	×	๒	×	๓		
๒๕	๖	๖	๒	×	๒	×	๒	×	๓

วิธีหาตัวหารเฉพาะ

เครื่องหมายนี้ใช้แทนคำว่า “เพราะฉะนั้น”

แบบที่ ๑

(สำหรับจำนวนน้อย ๆ แล้ง่าย ๆ)

(ก) หา ค. ห. ก. ของ ๓๐

$$๓๐ = ๒ \times ๑๕ \text{ (แต่ } ๑๕ = ๓ \times ๕ \text{)}$$

$$\therefore ๓๐ = ๒ \times ๓ \times ๕$$

$$\text{ทศป } ๓๐ = ๒ \times ๓ \times ๕$$

(ข) หา ค. ห. ก. ของ ๑๐๕

$$๑๐๕ = ๓ \times ๓๕ \text{ (แต่ } ๓๕ = ๕ \times ๗ \text{)}$$

$$\therefore ๑๐๕ = ๓ \times ๕ \times ๗$$

$$\text{ทศป } ๑๐๕ = ๓ \times ๕ \times ๗$$

๑๖

แบบฝึกที่ ๑

ให้นักเรียน ทา ท. น. ของเลข ต่อไปนี้

- (๑) ๔ ๑๒ ๑๕ ๒๐ ๒๕ ๓๖ ๓๗ ๔๕
- (๒) ๖ ๒๗ ๖๓ ๓๐ ๔๒ ๑๐๕ ๔๕ ๖๗
- (๓) ๔๕ ๔๓ ๔๖ ๑๐๐ ๕๐ ๔๐ ๑๔๒ ๔๗

แบบ ที่ ๒

(สำหรับจำนวนมาๆ เลขมาๆ)

(ก) ทา ท. น. ของ ๒๗๓๐

๒	๒๗๓๐
๓	๑๓๖๕
๕	๔๕๕
๗	๔๓
	๑๓

$$๒๗๓๐ = ๒ \times ๓ \times ๕ \times ๗ \times ๑๓$$

แบบฝึกหัด

จงหา ค. ท. ภ. ของเลขต่อไปนี้

โดยวิธีทำแบบที่ ๒

(๑)	๔๖๒	๑๔๕	๑๖๕	๒๒๕	๒๕๖
(๒)	๘๕๘	๕๐๐	๑๕๓	๒๕๐๑	๗๒๘๔
(๓)	๔๖๕๓	๑๘๗๕	๔๗๒	๒๘๘๗	๕๐๐๐
(๔)	๑๕๖๔๑	๗๐๕๖	๒๗๐๕๐		

ว่าด้วย ตัว หาร ร่วม

(หรือ ห. ร.)

(๑) เราจะกระจายตัว ๑๕ แด ๒๐ ออกเป็น ต. ห. ภ.
ดังต่อไปนี้ :—

$$๑๕ = ๕ \times ๓$$

$$๒๐ = ๕ \times ๒ \times ๒$$

เราก็เห็นได้ว่าเลข ๒ จำนวนนี้มีตัวหาร “๕” เหมือน
กันทั้งคู่

๕ จึงเป็น ตัว ห. ร. ของ ๑๕ แด ๒๐

(๒) ที่นี้จะกระจายเลข ๗๗ ๘๘ แด ๙๙ ทั้ง ๓ จำนวน
นี้ ออกเป็น ตัว ห. ภ. อีก

$$๗๗ = ๑๑ \times ๗$$

$$๘๘ = ๑๑ \times ๒ \times ๒ \times ๒$$

$$๙๙ = ๑๑ \times ๓ \times ๓$$

ณที่นี้ ๑๑ เป็น ตัว ห. ร. ของเลขทั้ง ๓ จำนวนนี้

แบบฝึกหัด

ให้นักเรียนหาตัว ห. ร. ของเลขต่อไปนี้ให้ครบ

(๑) ๓๓ ๓๖

(๒)	๓๕	๔๔	
(๓)	๑๕	๓๕	๑๐๐
(๔)	๑๒	๒๗	๓๓
(๕)	๔๔	๕๖	๖๓ ๗๗
(๖)	๓๓	๕๕	๑๑๐
(๗)	๓๔	๖๕	๔๑
(๘)	๓๘	๔๕	๑๓๓
(๙)	๔๖	๖๔	๑๑๕
(๑๐)	๔๕	๖๘	๑๐๒

(๑) กระจาย ๓๐ กับ ๗๕ ออกเป็น ค. ห. ภ.

$$๓๐ = ๒ \times ๓ \times ๕$$

$$๗๕ = ๓ \times ๕ \times ๕$$

การนี้เลข ๓๐ กับ ๗๕ มีตัว ห. ร.

๒ ตัว คือ ๓ กับ ๕

(๒) กระจาย ๒๑๐ กับ ๓๑๕ ให้เป็นตัว ห. ภ. อีก

$$๒๑๐ = ๒ \times ๓ \times ๕ \times ๗$$

$$๓๑๕ = ๓ \times ๓ \times ๕ \times ๗$$

แต่ครั้งเลข ๒๑๐ กับ ๓๑๕ มีตัว ห. ร.

๓ ตัว คือ ๓ ๕ ๗

แบบฝึกหัด

ให้นักเรียน หาคำ ห. ร. ของเลขต่อไปนี้ให้ครบ

(๑)	๓๐	กับ	๗๐
(๒)	๖๐	..	๗๕
(๓)	๔๒	..	๗๐
(๔)	๑๑๐	..	๑๕๔
(๕)	๑๐๕	..	๘๔
(๖)	๑๓๐	..	๑๘๒
(๗)	๕๑	..	๒๐๕
(๘)	๑๔๐	..	๒๖๒

วิธีหาตัวหารร่วมมากหรือ ห. ร. ม.

ตัว ห. ร. ของ ๓๐ นี้ คือ $๒ \times ๓ \times ๕$ ถ้าแม้ว่าเราจะใช้ตัวหนึ่งตัวใดของตัว ห. ร. ทั้ง ๓ ซึ่งมีปรากฏ อยู่ข้างบนนี้หารตัว ๓๐ ก็ได้

($๒ \times ๓ = ๖$) หรือจะใช้ตัว ๖ หาร ๓๐ ก็ได้เหมือนกัน

($๓ \times ๕ = ๑๕$) ๑๕

($๒ \times ๕ = ๑๐$) ๑๐

ถึงเลขจำนวนใด ๆ ก็ย่อมมีประเภทชนิดเดียวกับอย่าง
ข้างบนนี้ทั้งสิ้น

เลขจำนวนใดที่หารได้ด้วยตัวเฉพาะทั้ง ๒ แล้ว ถ้าเอาผล
ของเลขตัวเฉพาะทั้ง ๒ ซึ่งคูณกันมาหารอีกก็ยังไม่ลงตัวอีก
เช่นเดียวกับจำนวนที่หารได้ด้วยตัวเฉพาะทั้ง ๓ ถ้าเอาผลของ ๓
ตัวซึ่งคูณกันแล้วนั้นมาหารอีกก็ยังไม่เหมือนกัน เช่นตัวอย่างต่อไปนี้ :-

$$๓๓๐ = ๒ \times ๓ \times ๕ \times ๑๑$$

จะเอา	๒	หาร ๓๓๐ โดยไม่ให้มีเศษเลยก็ได้
..	๓	
..	๕	
..	๑๑	

$$๒ \times ๓ \times ๕ = ๓๐ \quad$$

$$๓ \times ๕ \times ๑๑ = ๑๖๕ \quad$$

$$๒ \times ๓ \times ๑๑ = ๖๖ \quad$$

ว่ากล่าว ว่ากล่าว

หรือจะ ใช้ผลของ ๓ ตัวหนึ่ง ๓ ตัวใด ซึ่งคูณกันแล้วมา
หารอีกก็ได้

คราวนี้ จะแตกเลข ๒ จำนวน คือ ๔๒ กับ ๖๖

ออก เป็น ค. ห. ภ.

$$๔๒ = \underline{๒} \times \underline{๓} \times ๗$$

$$๖๖ = \underline{๒} \times \underline{๓} \times ๑๑$$

ค. ห. ภ. ของ เลข ๒ จำนวน นั้นเหมือนกัน อยู่ ๒ ตัว คือ ๒ กับ ๓
 ๒ กับ ๓ ของตัวนี้ อาจหาร ๔๒ กับ ๖๖ ไม่ให้เหลือเศษได้
 แต่ ๖ ซึ่งเป็นผล ของ ค. ห. ภ. ทั้ง ๒ จำนวน (คูณกัน)
 ที่หาร ไม่ให้มีเศษ ได้เหมือนกัน

๒ ๓ แต่ ๖ จึงเป็นตัว ห. ร. ของ ๔๒ กับ ๖๖
 แต่ ๖ นั้น เป็นตัวมากหรือใหญ่กว่าเพื่อน เราจึงให้ชื่อ

ว่า "ตัวหารร่วมมาก" ถ้าเรียกโดยย่อๆ ก็คือ "ห.ร.ม."

วิธีทำแบบที่ ๑

ตัวอย่าง หา ห. ร. ม. ของ ๑๕๐ กับ ๑๖๕

$$๑๕๐ = \underline{๒} \times \underline{๓} \times \underline{๕} \times ๕$$

$$๑๖๕ = \underline{๓} \times \underline{๕} \times ๑๑$$

๓ กับ ๕ เป็น ตัว ห. ร. ของ ๑๕๐ กับ ๑๖๕ แต่ตัว
 ค. ร. ม. นั้น คือ $๓ \times ๕ = ๑๕$

ตอบ ห. ร. ม. ๑๕

วิธีหา ห. ร. ม. ของเลขตั้งแต่ ๒ จำนวนขึ้นไป

(ก) แยกตัวเลขตั้งออกเป็น ค. ห. ภ. จงทุกจำนวน

(ข) แล้วหาค. ห. ภ. มาคูณกันเข้าก็จะได้ ห. ร. ม. เช่นตัวอย่างต่อไปนี้

หา ห. ร. ม. ของ ๒๑ ๖๓ ๑๐๕

$$๒๑ = ๓ \times ๗$$

$$๖๓ = ๓ \times ๓ \times ๗$$

$$๑๐๕ = ๓ \times ๕ \times ๗$$

$$\text{ตัว ห. ร.} = ๓ \text{ กับ } ๗$$

$$\text{ห. ร. ม.} = ๓ \times ๗ = ๒๑$$

ตอบ ห. ร. ม. ๒๑

หา ห. ร. ม. ของ ๒๑๐ ๒๕๕ และ ๕๖๗

ในขั้นแรกต้องแยกออกเป็น ค. ห. ภ. ก่อน

$$๒๑๐ = ๒ \times ๓ \times ๕ \times ๗$$

$$๒๕๕ = ๓ \times ๕ \times ๗ \times ๗$$

$$๕๖๗ = ๗ \times ๘๑$$

๒ ๓ ๕ เป็นตัว ห. ร. ของ ๒๑๐ ๒๕๕ และ ๕๖๗

*** ห. ร. ม. ของ ๒๑๐ ๒๕๕ และ ๕๖๗ จึงเป็น

$$๒ \times ๓ \times ๕ = ๓๐$$

ตอบ ห. ร. ม. ๓๐

แบบฝึกหัด

(ต้องทำตามวิธีที่เรียนมาแล้ว)

ให้นักเรียนหาตัว ห. ร. น. ของเลขต่อไปนี้ให้ครบ

(๑)	๔๘	๖๐			
(๒)	๓๕	๗๗			
(๓)	๖๐	๑๐๐			
(๔)	๙๙	๒๓๑			
(๕)	๑๓๐	๔๕๕			
(๖)	๑๒	๑๖	๓๖		
(๗)	๒๘	๗๐	๑๕๘		
(๘)	๑๕๐	๒๒๕	๕๒๕		
(๙)	๑๖	๕๖	๘๘	๑๐๘	
(๑๐)	๕๒	๗๘	๑๓๐	๑๙๒	๒๖๐

၁၆

စီစဉ် ဘာသာ ဟ. ဂ. မ. ပုံစံ ၁၆

ဟာ ဟ. ဂ. မ. ပုံစံ ၁၆ ဂျီ ကလေး
၁၆) ကလေး (၁၆)

၁၆

၁၆၆

၁၆၆

၁၆) ၁၆ (၁၆)

၁၆

၁၆) ၁၆ (၁၆)

၁၆

ဟာ ဟ. ဂ. မ. = ၁၆

ဟာ ဟ. ဂ. မ. ပုံစံ ၁၆ ကလေး ဂျီ ကလေး

၁၆) ကလေး (၁၆)

၁၆၆

၁၆) ၁၆ (၁၆)

၁၆

၁၆၆

၁၆၆

..

ဟာ ဟ. ဂ. မ. = ၁၆

แบบฝึกหัด

(ทำตามวิธีทำแบบที่ ๓)

หา ห. ร. ม. ของ

- (๑.) ๕๕, ๗๕. (๗.) ๑๕๑๘, ๒๓๘๗.
 (๒.) ๙๙, ๑๐๘. (๘.) ๙๖, ๑๒๑๘๒.
 (๓.) ๙๐๓, ๓๓๑๑. (๙.) ๕๘๕๘, ๕๗๕๒.
 (๔.) ๒๒๕, ๓๖๐. (๑๐.) ๑๐๕๗๘, ๑๑๓๘๗.
 (๕.) ๑๐๙๒, ๑๓๖๕. (๑๑.) ๓๑๖๕, ๒๙๕๕.
 (๖.) ๑๓๐๒, ๑๕๑๘. (๑๒.) ๒๗๗๘๗, ๓๙๕๐๑.

ทอนเศษส่วน ให้เป็น อย่างต่ำ

วิธีทำแบบที่ ๑

ที่แรกจงหา ห. ร. ม. ของเศษแต่ละส่วนเสียก่อน แล้ว
 จึงทอนหารเศษแต่ละส่วนนั้นด้วย ห. ร. ม. ที่หาได้คือ ภายหลัง

อุทาหรณ์

ทอน $\frac{๒๒๕}{๓๖๐}$ ให้เป็น อย่างต่ำ

หา ห. ร.ม. ของ ๒๒๕ กับ ๓๖๐

๒๒๕) ๓๖๐ (๑

๒๒๕

๑๓๕) ๒๒๕ (๑

๑๓๕

๙๐) ๑๓๕ (๑

๙๐

๔๕) ๙๐ (๒

๙๐

∴

ห. ร. ม. = ๔๕

๒๒๕ ÷ ๔๕ = ๕

๓๖๐ ÷ ๔๕ = ๘

$\frac{๒๒๕}{๓๖๐} = \frac{๕}{๘}$

ทอน $\frac{๕}{๘}$

ปัญหา ทอน $\frac{๗๐}{๙๙}$ ให้ เป็น อย่าง ต่ำ

ห. ท. ร. ม. ของ ๗๐ กับ ๙๙

$$๗๐ = ๒ \times ๕ \times ๗$$

$$๙๙ = ๓ \times ๓ \times ๑๑$$

เลข ๗๐ กับ ๙๙ นี้ ไม่มี ตัว ห. ท.

∴ ห. ท. ม. = ๑ แล $\frac{๗๐}{๙๙}$ ก็ทอนไม่ได้

$$\text{ตอบ } \frac{๗๐}{๙๙}$$

แบบฝึกหัด

ทอน เลข ต่อไปนี้ ให้เป็น อย่าง ต่ำ โดย ห. ท. ร. ม. เสียก่อน

$$(๑) \frac{๒๕}{๑๕๐} \quad (๔) \frac{๙๙}{๑๐๘} \quad (๗) \frac{๓๖๐๐}{๔๘๐๐} \quad (๑๐) \frac{๔๖๒}{๗๑๕}$$

$$(๒) \frac{๔๕}{๗๕} \quad (๕) \frac{๔๘}{๙๖} \quad (๘) \frac{๓๕}{๘๕} \quad (๑๑) \frac{๑๗๑}{๒๙๕}$$

$$(๓) \frac{๑๑๖}{๔๙๕} \quad (๖) \frac{๒๕}{๕๖} \quad (๙) \frac{๙๖}{๒๕๖๐} \quad (๑๒) \frac{๙๐๓}{๓๓๑๑}$$

วิธีทำแบบที่ ๒

โดยหาร เศษ ส่วน ด้วย ห. ร. จนหมดตัว

อูทากรณ ทอน $\frac{๒๒๕}{๓๖๐}$ ให้เป็น อย่าง ค่ำ

$$๒๒๕ = \underline{๕} \times \underline{๕} \times \underline{๓} \times \underline{๓}$$

$$๓๖๐ = \underline{๕} \times \underline{๓} \times \underline{๓} \times \underline{๒} \times \underline{๒} \times \underline{๒}$$

ตัว ห. ร. ของเลข ๒ จำนวนนี้ คือ ๕ ๓ ๓

(ก) หาร ๒๒๕ กับ ๓๖๐ ด้วย ตัว ๕ * * $\frac{๒๒๕}{๓๖๐} = \frac{๔๕}{๗๒}$

(ข) ,, ๔๕ กับ ๗๒ ,, ๓ * * $\frac{๔๕}{๗๒} = \frac{๑๕}{๒๔}$

(ค) ,, ๑๕ กับ ๒๔ ,, ๓ * * $\frac{๑๕}{๒๔} = \frac{๕}{๘}$

ตอบ $\frac{๕}{๘}$

อย่าง ที่ ทำ ได้ ให้ ดู ต่อ ไป นี้ ค่ะ คือ เลข ชนิด เดียว กับ ซึ่ง
 รวม เหมือน กัน แต่ เป็น วิธี ถัด เข้า หนึ่ง จะมี ให้ แปลง ของ
 ของ ผู้ ศึกษา เท่านั้น

$$\begin{array}{r} ๕ \\ ๕๕ \\ ๕๕ \\ \hline ๕๕๕ = ๕ \\ ๕๕๕ = ๕ \end{array}$$

$$\begin{array}{r} ๕ \\ ๕๕๕ = ๕ \end{array}$$

การ ที่ ทำ อย่าง นี้ เรียก ว่า

วิธี ฆ่า

ศุภานุกรณ

(ทำ อย่าง วิธี ฆ่า)

$$\text{เลข } \frac{๑๑๐}{๕๕๕} \text{ ให้ เป็น อย่าง คำ}$$

$$๑๑๐ = ๕ \times ๑๑ \times ๒$$

$$๕๕๕ = ๕ \times ๑๑ \times ๓ \times ๓$$

ในที่ นี้ เรา จะ หา ๑๑๐ กับ ๕๕๕ ด้วย ตัว ๕ แล ๑๑ ได้

๓๒

$$\begin{array}{r} ๒ \\ ๒๒ \\ \hline ๑๑๑ \\ ๕๕๕ \\ \hline ๕๕๕ \end{array} = \frac{๒}{๕}$$

$$\begin{array}{r} ๒ \\ ๕ \\ \hline \text{ตอบ} \end{array}$$

หรือหากจำเราจะ ไม่ ยากหา ค้วย ๕ แต่ ๑๑ ที่ จะ करा
 ดังนี้ จะหา ค้วย $๕ \times ๑๑ = ๕๕$ เสีย ครั้ง เดียว ก็ ได้
 เหมือน กัน เช่น ตัว อย่าง ต่อ ไปนี้

$$\begin{array}{r} ๒ \\ ๒๒๒ \\ \hline ๕๕๕ \\ \hline ๕๕๕ \end{array} = \frac{๒}{๕}$$

$$\begin{array}{r} ๒ \\ ๕ \\ \hline \text{ตอบ} \end{array}$$

แบบฝึกหัด

จง ทอน เลข เศษ ส่วน ต่อ ไปนี้ ให้ เป็น อย่าง ต่ำ ด้วย วิธี ขำ
 แล้ว หา ห. ร. ม. ทอน สอบ ดู อีก ครั้ง หนึ่ง ว่า จะ ผิด ถูก
 อย่างไร

ว่า ด้วย ผล คูณ ร่วม กัน ที่ น้อย

(ที่ จะ เรียก โดยย่อ ๆ ว่า ก. ร. น. ก็ได้)

๕×๖×๘ = ๒๔๐

๒๔๐ เป็นผล ของ ๕. ๖. ๘. คูณ ร่วมกัน แต่ อาจหา
ด้วยตัวหนึ่ง ตัวใด ใน ๓ จำนวนนี้ โดยไม่ให้เหลือเศษเลยก็
ได้ — นอกจาก นี้ ยังมีเลขอีกหลายจำนวน ซึ่งหา ด้วย ๕. ๖.
๘. โดยไม่ให้เหลือเศษเลยก็ได้ เหมือน กัน เช่น :

๒๔๘ อาจหา ด้วย ๕ ๖ ๘ โดยไม่ให้เหลือเศษเลยได้

๑๕๕

๑๒๐

๙๖

๗๒

๕๘

๒๔

๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ๘ ๙ ๑๐

จำนวนเหล่านี้เป็นผล คูณ ร่วม (หรือ ก. ร.) ของ
๕. ๖. ๘. แต่ ๒๔ เป็นจำนวน น้อย กว่าเพื่อน * จึงเรียก ๒๔
ว่า ก. ร. น. ของ ๕. ๖. ๘.

วิธีหา ค. ร. น.

หา ค. ร. น. ของ ๓. ๖. ๙. ๕.

(ก) ตั้งตัวเลขให้เป็นแถว

๓. ๖. ๙. ๕.

(ข) ต้องหาตัว ๓ ทั้งเฉย (๓ เป็นตัวหารของ

๖ ถ้าเห็นว่า จะมีตัวเลขใดที่ ๖ จะหารลงตัวได้ ๓ ก็คงหารลงตัวได้ด้วยเหมือนกัน)

(๑) ที่นี้เขียนตัวที่เหลือ อยู่ลงอีก

๖. ๙. ๕.

(๒) แล้วหาตัวใด ๆ ที่หารเลขเหล่านี้ ได้ตั้งแต่

๒ จำนวนขึ้นไป มาแบ่งหาร เช่น ๒ อาจหาร ๖ และ ๕ ไม่ได้ เหลือเศษได้

๒ | ๖. ๙. ๕.

๓. ๙. ๒.

(เลขใดที่แบ่งด้วยตัวหาร ไม่ได้ ก็ต้องนำลง มาตั้งไว้ด้วย เช่น ในที่นี้ มีตัว ๙ เป็นต้น)

(๓) แล้วคงได้ เลข ดูว่า จะหา ตัวอะไร มาหาร กับ

ของเลขเหล่านี้ ได้ชื่อ หรือ ไม่ หรือ ถ้า เห็น ว่า ควร จะ เข้า ได้
ก็ จง เข้า ทั้ง เสีย ก่อน เช่น ตัว อย่าง ต่อไปนี้

$$\begin{array}{r} ๒ \mid ๖. ๙. ๕. \\ ๓. ๙. ๒. \end{array}$$

(เพราะ ๓ เป็นตัวหาร ของ ๙)

(ข) จง ยก เลข ที่ เหลือ อยู่ (๙. ๒.) มา ตั้ง คุณ กัน เข้า
เพราะเหตุ ว่า จะ หา ตัว หาร มา แบ่ง ต่อ ไป อีก ไม่ ได้ แล้ว

(ง) แล้ว ยก เอา ตัว หาร ๒ มา คุณ ลง ของ เลข ที่ เหลือ
อยู่ อีก ที่ หนึ่ง

$$๑๘ \times ๒ = ๓๖$$

หรือ จะ คุณ พร้อม กัน เสีย ครั้ง เดียว ก็ได้

$$๙ \times ๒ \times ๒ = ๓๖$$

$$\underline{\text{ตอบ ก. ร. น.} = ๓๖}$$

ปัญหา

(ก) หา ก. ร. น. ของ ๒. ๕. ๖. ๘. ๑๐. ๑๒.
(๒. ๕. ๖. เป็นตัว หาร ของ ๑๒ อยู่ แล้ว * * * จึง เข้า ออก เสีย)

$$\begin{array}{r} ๒ \mid ๒. ๕. ๖. ๘. ๑๐. ๑๒. \\ \quad ๒ \mid ๕. ๕. ๖. \\ \qquad \quad ๒. ๕. ๓. \end{array}$$

$$ก. ร. น. = ๒ \times ๒ \times ๒ \times ๕ \times ๓ = ๑๒๐$$

$$\text{ตอบ ก. ร. น.} = ๑๒๐$$

(๑) หา ก. ร. น. ของ ๑๕, ๒๕, ๓๕, ๖๐,
(๑๕ เป็นตัวหารของ ๖๐ * * * จึงฆ่าออกเสีย)

$$\begin{array}{r} ๕ \overline{) ๑๕, ๒๕, ๓๕, ๖๐,} \\ ๕, ๗, ๑๒. \end{array}$$

$$ก. ร. น. = ๕ \times ๕ \times ๗ \times ๑๒ = ๒๑๐๐$$

$$\text{ตอบ ก. ร. น.} = ๒๑๐๐$$

(ครูต้องอธิบายวิธีทำ ซึ่ง กล่าว มา แล้ว นี้ ให้ นักเรียน เข้าใจ
โดยชัดเจน)

แบบฝึกหัด

ให้นักเรียนหา ก. ร. น. ของเลขต่อไปนี้มาให้ครบ:—

(๑) ๓, ๖, ๒๔,

(๒) ๗, ๒๑, ๗๗, ๓๓,

(๓) ๔, ๑๖, ๓๒, ๔๖,

(๔) ๑๕, ๒๑, ๓๕, ๔๒,

(๕) ๔, ๕๖, ๒๓๑, ๒๔,

- (๖) ๒๗. ๕๕. ๘๘. ๑๕.
 (๗) ๔๘. ๒๘. ๖๓. ๘๔.
 (๘) ๑๔๔. ๓๒๐.
 (๙) ๑๐๘. ๒๗. ๒๔๓. ๘๒.
 (๑๐) ๑๐. ๒๑. ๕๕. ๒๓๑. ๒๑๐.
 (๑๑) ๗. ๑๕. ๑๘. ๒๐. ๒๘. ๔๕. ๕๔.
 (๑๒) ๑๗๒. ๓๐๔. ๒๐๘. ๓๓๔๔.

เศษ ส่วน

ใน ประโยค ๑ นักเรียน ได้ เรียน แล้ว ว่า $\frac{๓}{๔}$ เป็น อะไร คือ
 ของ สิ่ง หนึ่ง เต็ม ๆ ไม่บอก พร่อง แบ่ง ออก เป็น ๔ ส่วน ๆ ละ
 เท่า ๆ กัน แล้ว เอา ไว้ ๓ ส่วน ใน วิธี คณิตศาสตร์ เขา เขียน แทน
 ดังนี้ $\frac{๓}{๔}$ เพราะ ฉะนั้น เรา จึง เรียก ว่า เศษ เศษ ส่วน เช่น ขา
 ยี่ หนึ่ง แบ่ง สิบหก ออก เป็น ๔ ส่วน ๆ ละ เท่า ๆ กัน แล้ว ให้ พี่
 น้อง ลูก หลาน ไป เลีย ๓ ส่วน (ใน คณิตศาสตร์ เรา ใช้ $\frac{๓}{๔}$ เขียน
 แทน) แต่ พี่ ยัง เหลือ อยู่ เป็น ของ คน เอง ก็ คือ ๑ ส่วน เท่านั้น
 (ใช้ $\frac{๑}{๔}$ แทน)

บรรดา ครุ ทั้ง ปวง ควร จะ หัด ให้ นักเรียน คิด เศษ ไม่ สมอง ตึง
 หัว อย่าง ค่ำ ไป นี้ :-

(๑) รับ ประทาน ส้มโอ หมด เข้า ไป $\frac{๒}{๓}$ จะ ยัง เหลือ
อยู่ อีก เท่า ไฉ ?

(๒) เหลือ อีก สอ อยู่ $\frac{๒}{๕}$ ไซ้ หมด เข้า ไป เท่า ไฉ ?

(๓) ๑ เพื่อ เป็น เศษ ส่วน เท่า ไฉ ของ บาท ?

(๔) เมื่อ ไซ้ เงิน ไป แล้ว $\frac{๓}{๕}$ ยัง มี เหลือ อยู่ อีก ๒๐ ซึ่ง

ที่ แรก ที่ ยัง ไม่ ได้ ไซ้ มี เท่า ไฉ แล ไซ้ ไป เสีย กี่ มาก น้อย ?

ฯลฯ แล ฯลฯ

เมื่อ คอบ เป็น เศษ ส่วน ต้อง ระ วัง ทอน ให้ เปน

จำนวน ตัว เต็ม

วิธี ทำ บวก

$$\frac{๓}{๕} + \frac{๒}{๓} + \frac{๗}{๑๒} + \frac{๕}{๙}$$

$$๓. ๖. ๑๒. ๕. ๓. ๑๒. ๙. = ๑๘๐$$

$$\frac{๑๐๘ + ๑๒๐ + ๑๐๕ + ๑๐๐}{๑๘๐} =$$

$$\frac{๕๓๓}{๑๘๐} = ๒ \frac{๗๓}{๑๘๐}$$

$$\begin{array}{r} \text{คอบ} \quad ๒ \frac{๗๓}{๑๘๐} \\ \hline \end{array}$$

แบบฝึกหัด

$$(๑) \quad \frac{๑}{๔} + \frac{๑}{๖}$$

$$(๒) \quad \frac{๑}{๕} + \frac{๓}{๑๐}$$

$$(๓) \quad \frac{๑}{๕} + \frac{๑}{๖} + \frac{๑}{๑๒}$$

$$(๔) \quad \frac{๑}{๔} + \frac{๑}{๕} + \frac{๑}{๓๐}$$

$$(๕) \quad \frac{๑๒}{๓๐} + \frac{๔}{๑๕} + \frac{๗}{๑๐} + \frac{๑}{๕}$$

$$(๖) \quad \frac{๒}{๓} + \frac{๓}{๔} + \frac{๔}{๕} + \frac{๕}{๖}$$

$$(๗) \quad \frac{๓}{๕} + \frac{๕}{๑๐} + \frac{๑๑}{๑๒} + \frac{๑๕}{๑๕}$$

$$(๘) \quad \frac{๒๔}{๕} + \frac{๕}{๑๕} + \frac{๑๓}{๑๐}$$

$$(๙) \quad \frac{๒๕}{๕} + \frac{๗}{๑๒} + \frac{๑๓}{๑๕} + \frac{๑๐}{๑๕} + \frac{๑๕}{๑๖}$$

$$(๑๐) \quad \frac{๓}{๑๑} + \frac{๕}{๑๒} + \frac{๑๑}{๑๔} + \frac{๑๐}{๑๕}$$

วิธีทำ

$$\frac{๗}{๑๒} - \frac{๕}{๑๒}$$

ก. ร. น. ของ ๑๒, ๑๒, = ๑๒

$$\frac{๒๑-๒๐}{๑๒} = \frac{๑}{๑๒}$$

$$\frac{\text{ตอบ}}{\text{๑๒}}$$

แบบฝึกหัด

(๑) $\frac{๑๗}{๒๐} - \frac{๗}{๑๕}$

(๒) $\frac{๗}{๑๒} - \frac{๕๑}{๑๐๐}$

(๓) $\frac{๒๑}{๕๐} - \frac{๑๗}{๒๐}$

(๔) $\frac{๕๑}{๕๐} - \frac{๑}{๑๒}$

(๕) $\frac{๑๒}{๑๗} - \frac{๗}{๑๐}$

๑๒

(๖)

$$\frac{๕}{๗} - \frac{๕}{๙}$$

(๗)

$$\frac{๕}{๙} - \frac{๓}{๑๕}$$

(๘)

$$\frac{๑}{๕} - \frac{๑}{๑๐}$$

(๙)

$$\frac{๑}{๑๒} - \frac{๕}{๑๒} - \frac{๑}{๖}$$

(๑๐)

$$\frac{๓}{๒} - \frac{๑}{๕} - \frac{๑}{๙}$$

วิธีทำ บวก ลบ กัน

$$\frac{๓}{๕} - \frac{๗}{๑๒} + \frac{๒}{๓} - \frac{๕}{๙}$$

$$ก. จ. น. ๒๕ ๕. ๑๒. ๓. ๙. = ๑๘๐$$

$$\frac{๓๐๘ \quad ๓๐๕ \quad ๑๒๐ \quad ๑๐๐}{๑๘๐} = \frac{๒๕๘ \quad ๒๐๕}{๑๘๐} = \frac{๒๓}{๑๘๐}$$

$$\frac{๒๓}{๑๘๐}$$

แบบฝึกหัด

(๑) $\frac{๑๑}{๑๔} + \frac{๓}{๕} - \frac{๕}{๑๒}$

(๒) $\frac{๑๓}{๑๖} - \frac{๕}{๑๒} - \frac{๓}{๕} + \frac{๑}{๓}$

(๓) $\frac{๕}{๙} - \frac{๕}{๑๕} + \frac{๑}{๖}$

(๔) $\frac{๑๑}{๑๒} - \frac{๕}{๙} + \frac{๓}{๕} - \frac{๑}{๕}$

(๕) $\frac{๕}{๓๒} - \frac{๕}{๑๖} + \frac{๕}{๙}$

(๖) $\frac{๓}{๕} - \frac{๕}{๑๖} + \frac{๓}{๔}$

(๗) $\frac{๑๐}{๑๑} - \frac{๙}{๒๒} - \frac{๙}{๑๐} + \frac{๗}{๑๕}$

(๘) $\frac{๓}{๕} + \frac{๑}{๗} - \frac{๑}{๒} + \frac{๓}{๕} + \frac{๓}{๓๕}$

วิธีทำคุณ

$$(ก) \frac{๓}{๕} \times \frac{๒}{๓} \times \frac{๕}{๗}$$

(จง ลดทอน ใช้วิธีง่าย ให้ มาก)

$$\frac{๓}{๕} \times \frac{๒}{๓} \times \frac{๕}{๗} = \frac{๒}{๗}$$

ตอบ

$$\frac{๒}{๗}$$

$$(ข) \frac{๔}{๕} \times \frac{๑}{๕} \times \frac{๒}{๓}$$

$$\frac{๔}{๕} \times \frac{๑}{๕} \times \frac{๒}{๓} = \frac{๘}{๗๕}$$

ตอบ

$$\frac{๘}{๗๕}$$

បែបដំណើរ

$$(១) \quad ១២ \frac{៥}{៥} \times ៣០០ = ៣. ៧. ០០. ២០.$$

$$(២) \quad ៥ \frac{៥}{៥} \times ៣$$

$$(៣) \quad ៥ \frac{៥}{៥} \times \frac{៥}{៥} \times \frac{៥}{៥}$$

$$(៤) \quad \frac{៥}{៥} \times \frac{៥}{៥} \times \frac{៥}{៥}$$

$$(៥) \quad \frac{៥}{៥} \times \frac{៥}{៥} \times \frac{៥}{៥} \times \frac{៥}{៥}$$

$$(៦) \quad \frac{៥}{៥} \times \frac{៥}{៥} \times \frac{៥}{៥}$$

$$(៧) \quad \frac{៥}{៥} \times \frac{៥}{៥} \times \frac{៥}{៥} \times \frac{៥}{៥}$$

$$(៨) \quad \frac{៥}{៥} \times \frac{៥}{៥} \times \frac{៥}{៥} \times \frac{៥}{៥} \times \frac{៥}{៥}$$

$$(៩) \quad \frac{៥}{៥} \times \frac{៥}{៥} \times \frac{៥}{៥} \times \frac{៥}{៥} \times \frac{៥}{៥}$$

$$(១០) \quad \frac{៥}{៥} \times \frac{៥}{៥} \times \frac{៥}{៥} \times \frac{៥}{៥} \times \frac{៥}{៥} \times \frac{៥}{៥}$$

วิธีทำหาร

$$(๓) \quad \frac{๓}{๕} \div \frac{๒}{๕}$$

$$\frac{๓}{๕} \div \frac{๒}{๕} = \frac{๓}{๕} \times \frac{๕}{๒} = \frac{๓}{๒} = ๑ \frac{๑}{๒}$$

ตอบ

$$๑ \frac{๑}{๒}$$

$$(๔) \quad \frac{๓}{๕} \div \frac{๑}{๕}$$

$$\frac{๓}{๕} \div \frac{๑}{๕} = \frac{๓}{๕} \times \frac{๕}{๑} = \frac{๓}{๑} = ๓$$

ตอบ

$$๓$$

(๕)

$$\frac{๓}{๕} \div \frac{๗}{๑๐}$$

$$\frac{๓}{๕} \div \frac{๗}{๑๐} = \frac{๓}{๕} \times \frac{๑๐}{๗} = \frac{๖}{๗}$$

ตอบ

$$\frac{๖}{๗}$$

๕๗
แบบฝึกหัด

- (๑) ๑๔ ๖ ๑
- (๒) ๑๖ ๖ ๑
- (๓) ๑๖ ๖ ๑
- (๔) ๑๖ ๖ ๑
- (๕) ๑๖ ๖ ๑
- (๖) ๑๖ ๖ ๑
- (๗) ๑๖ ๖ ๑
- (๘) ๑๖ ๖ ๑
- (๙) ๑๖ ๖ ๑
- (๑๐) ๑๖ ๖ ๑

$$\frac{10}{100} = \frac{1}{10}$$

$\frac{๑}{๗๐} = ๗๐๐ \div ๗๐ = ๑๐$ บาท

$$\frac{100}{100} = 100\% \text{ } 100 = 100 \text{ บาท}$$

(๓) $\frac{23}{10}$ ของ ๑๕๐ บาทเป็นเงินเท่าใด?

$$\frac{\frac{3}{10}}{\frac{2}{10}} = \frac{3}{10} \div \frac{2}{10} = \frac{3}{10} \times \frac{10}{2} = \frac{3}{2}$$

အရှေ့ ၈၄၀ ဘာက = ?

100 100 1' = 100 ÷ 7 = 14

751 ८६० . = १० × ८ = ८६०

ကဏ္ဍ ၈၃၀ ပါး

๘๘
แบบฝึกหัด

~~(๑)~~ ชายผู้หนึ่ง มีหุ้นส่วนในเรือกำปั่นด้วย $\frac{3}{5}$ ของ $\frac{5}{8}$

ถ้าเรือลำนั้นราคา ๑๕๐๐๐ ซึ่งจะเป็นหุ้นของชายผู้นี้เท่าใด?

(๒) เงิน ๖๗๒ บาท แบ่งให้ชาย ๓ คน ถ้าคนที่หนึ่งได้ $\frac{1}{2}$ ที่สามได้ $\frac{1}{3}$ ที่สองจะได้เท่าใด?

(๓) ใช้เงินไปเสีย $(\frac{1}{3} + \frac{1}{2})$ แล้ว ยังมีเหลืออยู่

๓๐ บาท ที่ใช้ไปนั้นคิดเป็นเงินเท่าใด?

(๔) $\frac{5}{12}$ ของกีกหนึ่งเป็นราคา ๖๓ ซึ่ง รวมหมดทั้งสิ้นจะเป็นราคาเท่าใด?

(๕) เลขเศษส่วนต่อไปนี้ตัวไหนเป็นค่าน้อยกว่า
เพื่อน $\frac{3}{15}$ $\frac{4}{12}$ $\frac{7}{10}$

~~(๖)~~ ใน ๓๐ วัน ชายผู้หนึ่งทำการเปิดของเข้าไป $\frac{3}{5}$ ที่วันจึงจะทำแล้วเสร็จ

~~(๗)~~ ชายผู้หนึ่ง มีนา อยู่ ๑๖๕๐ ไร่ ให้ภรรยาเสีย $\frac{1}{2}$ บุตรหญิง $\frac{1}{3}$ แตนอกจากนั้น ยกให้บุตรชายทั้งสิ้น ทั้งนี้บุตรชายจะได้เท่าใด?

(๘) เวลาเช้าหญิงผู้หนึ่งขายฟองเบตได้ $\frac{3}{5}$ เวลาเย็นได้ $\frac{1}{2}$

ของที่เหลืออยู่นั้น แล้วยังมีเหลืออยู่อีก ๑๔ ฟอง อยาก
จะทราบว่าเขาเอาไปตลาดเท่าใด แลขายได้กี่มากน้อย ?

(๙) จงคำนวณเศษต่อไปนี้ดู ถ้าตัวไหน มากกว่าเพื่อน
ก็จงเอาเป็น ตัวตั้ง แล้วเอาตัวน้อยที่ สุด ลง

$$\begin{array}{r} ๕ \quad ๑๔ \quad ๖ \quad ๒ \\ ๙ \quad ๒๗ \quad ๗ \quad ๓ \end{array}$$

(๑๐) $(\frac{๓}{๕} \div \frac{๑๑}{๑๕})$ ของ ๒๒๐ คำถึงเป็นเงินเท่าใด ?

(๑๑) จงทำเศษต่อไปนี้ ให้เป็นเศษ ส่วน ตัว เดียว

$$\frac{\frac{๑}{๕} \div \frac{๕}{๘}}{๒ - \frac{๒}{๕}}$$

(๑๒) $\frac{๓}{๘}$ ของ $\frac{๒๒}{๑๘}$ ของ ๖๐ ซึ่ง เป็นเงินเท่าใด ?

(๑๓) นายแดง เข้าหุ้น ส่วน เวือค้าขาย ด้วย $\frac{๑๓}{๖๔}$ พอ สิ้น
ปี เวือถ้านี้ มีกำไร ๓๒๐ ซึ่ง นายแดง จะได้รับ ส่วน แบ่งเท่าใด ?

(๑๔) จะต้องเอาอะไร มาบวกกับ $\frac{๗}{๕๕}$ ของ ๙ ซึ่ง จึง
จะได้ ๕ ซึ่ง ?

(๑๕) เมื่อชายผู้หนึ่ง ถึงแก่กรรม ยก สัมบัติ ที่ เหลือ อยู่ ซึ่ง คิด
เป็นเงิน ๑๒๐๐ ซึ่ง ให้แก่บุตร ชาย ๓ คน ๆ ที่หนึ่ง ได้ $\frac{๒}{๕}$ ที่
สอง ได้ $\frac{๕}{๙}$ ของ ที่ เหลือ อยู่ ดังนั้น คน ที่ สาม จะ ได้ เท่า ไฉน ?

(๑๖) ชายผู้หนึ่ง ใช้จ่ายเงิน เดือนเสีย $\frac{๑๔}{๑๐}$ แล้ว ยังมี เหลือ อยู่ อีก ๑๒
ทำถึง รวม ทั้ง สิ้น เขา จะ ได้ เงิน เดือน เท่า ไฉน ?

(๑๗) เรือค้าลำหนึ่ง บรรทุกข้าวออกจากกรุง ไปขาย
เมืองอื่น ถ้า $\frac{๑}{๓}$ ของข้าวในลำ เรือหนึ่ง เป็น ราคา ๑๐๐ ซึ่ง
รวมหมดด้วยกัน ทั้งสิ้น จะเป็น เงิน เท่าใด ?

(๑๘) เด็กคนหนึ่งทำเลข ข้อนี้ คือ $\frac{๑}{๘} + \frac{๑}{๕}$ แล้ว ได้ กับ $\frac{๑}{๑๒}$ อยาก
จะทราบ ว่าที่ ตอบได้ นั้น ถูก หรือ ยัง ถ้า ยัง อะไร จะถูก?

(๑๙) จะต้อง หา เลข อะไร มาบวก กับ $\frac{๕}{๑๓}$ จึงจะได้ $\frac{๑}{๑๓}$?

(๒๐) จะต้องเอาเลข อะไร มาคูณ กับ $\frac{๕}{๑๓}$ จึงจะได้ $\frac{๑}{๑๓}$?

~~~~~
บัญญัติ ไตรยางค์ ขึ้น เดี่ยว

วิธีทำ

(ก) โจทย์ว่าเงิน ๖๓๐๐ บาทซื้อข้าวได้ ๓๕ ตัน
ถ้า ๑๖๒๐ บาทจะซื้อได้เท่าใด?

เงิน ๖๓๐๐ บาทซื้อได้ ๓๕ ตัน

๑ ,, ,, ,, $\frac{๓๕}{๖๓๐๐}$,,

๑๖๒๐ ,, ,, ,, $\frac{๓๕ \times ๑๖๒๐}{๖๓๐๐}$,,

$$\frac{๓๕ \times ๑๖๒๐}{๖๓๐๐} = ๘$$

๖๓๐๐

๑๕๐

(๒) โจทย์ว่า ชาย ๔๕ คนปลูกเรือนแถว ใน ๑๔.อาทิตย์
ถ้า ๗๐ คน ก็อาทิตย์จึงจะแถว ?

๔๕ คน ปลูกแถว ใน ๑๔. อาทิตย์.

๑ " " " " ๑๔ X ๔๕ "

๗๐ " " " " ๑๔ X ๔๕ "

๗๐

$$\begin{array}{r} ๑๔ \times ๔๕ \\ \hline ๗๐ \end{array} = ๗$$

ตอบ ๗. อาทิตย์

โจทย์ฝึกหัด

(๑) ถ้าหนังสือ ๓ เล่มราคา ๕ บาทเงิน ๙๐๐ บาทจะ
ซื้อได้เท่าใด ?

(๒) ถ้าภูถี่ ๙ คนหาเงินได้เดือนละ ๑๖๒ บาท ๑๕ คน
จะหาได้เท่าใด ?

(๓) ใน ๙ นาทีเสมียน คนหนึ่งเขียนหนังสือได้ ๒๒๕ คำ
ถ้า ๕ นาทีจะได้เท่าใด ?

(๕) ชาย ๓๖ คน ช่วยกันปลูกเรือน แล้วใน ๒๐ วัน ถ้า ๕๕ คน ก็วันจึงจะเสร็จ ?

(๕) ที่นาข้าพเจ้า ๒๔ คน เกียว เข้าแล้ว ได้ใน ๓๒ ชั่วโมง ที่นี้จะให้แล้ว ใน ๒๗ ชั่วโมง จะต้อง ปลูกเท่าใด ?

(๖) ใน ๑๕ ชั่วโมง เรือกลไฟ ถ้า หนึ่ง ถ่าน ไป ได้ ๒๕ โยชน์ ถ้า ๗๒ ชั่วโมง จะไป ได้ไกลเท่าใด ?

(๗) ใน ๓๐ วัน ชายผู้หนึ่ง หาเงิน ได้ ๗๕ บาท ถ้าจะให้ ได้ ๑๒๕ บาท จะต้อง หา อยู่กี่วัน ?

(๘) ใน เดือนหนึ่ง ชาย ๒๘ คน กิน ข้าวหมด เข้า ไป ๓๖ ถัง ถ้า ๒๑ คน จะ ต้อง หา ไว้เท่าใด จึงจะพอ ?

(๙) ใน ๓๕ นาที ข้าพเจ้า เดิน ได้ ๒๕ เส้น ถ้า ๙๑ เส้น จะต้อง เดิน กี่นาที ?

(๑๐) ใน ๑๕ วัน ชายผู้หนึ่ง ก่อถนน แล้ว ๘๐ วา ถ้า ๒๑ วัน จะ ได้เท่าใด ?

(๑๑) ชีวรถไฟ ไปไกล ๕๕๐ เส้น ต้อง เสียค่า โดย ตาม ๓ สติง ถ้า เสีย ๕ สติง จะ ไป ได้ ไกลเท่าใด ?

(๑๒) พิมพ์หนังสือ ๗๐๐ เล่ม ต้อง เสียเงิน ๑๒๕ บาท ถ้า ๕๒๐ เล่ม จะต้อง เสียเงิน เท่าใด ?

(๑๓) ชาย ๑๕ คน ก่อทำแพงแล้วได้ใน ๑๕ วัน ถ้า
๒๗ คน กี่วันจึงจะเสร็จ?

× (๑๔) รongเท้า ๗ คู่ ราคา ๑๐๕ บาท ถ้ามีเงิน ๙๐ บาท
จะซื้อได้กี่คู่?

(๑๕) เดือนนี้ ไร่พเจ้าเลี้ยงม้าไว้ ๑๗ ตัว กินเข้าหมดใน
๒๗ วัน ถ้าหากว่าจะเลี้ยงแต่ ๙ ตัวเท่านั้น กี่วันจึงจะหมด?

ข้อสอบวิชา ประโยค ๒ ชั้น ๑

(๑)

(๑) เงิน ๒๔ คำตั้งจะซื้อหมึกกบฏละ ๓ สตึง ๑๐ อัฐ
ได้กี่กบฏ ?

$$(๒) \frac{\frac{๓}{๕}}{๑} \text{ ของ } ๒๑ \text{ ซึ่งเปนเท่าใด ?}$$

$$๑๐$$

(๓) เข้าเปลือก ๑๐๐ ถัง พอให้ม้า ๒๐ ตัวกินไปได้ ๑ เดือน
ที่ดิน ถ้าต้มเสียตัว ๑ จะต้องซื้อเข้าเท่าใดจึงจะพอให้ ม้าที่เหลือ
อยู่กินกว่าจะสิ้นกำหนดเวลานั้น ?

(๔) ชาย ๔ คนช่วยกันหาเงินไว้ ๒๑๐ บาท ถ้า $\frac{๑}{๓}$
เปนส่วนของคนที่หนึ่ง $\frac{๑}{๕}$ ของคนที่สอง $\frac{๑}{๗}$ ของคนที่สาม ดังนั้น

คนที่สี่จะได้รับ เป็นตัวเงินเท่าใด ?

✕ (๕) ๑ โยชน์เปนกี่กม ?

(๖) ให้นักเรียน ทำ ใบรับเงินราย สิ่งของซึ่งมีแจ้ง อยู่ ค่อย
ไปนั้น มาให้ครบ :-

เมื่อวันที่ ๑ เมษายน ร. ศ. ๑๑๙ นายพงได้ซื้อ ไม้
เทียน ๑๕ ตัว ๆ ละ ๗ บาท ๒ สตึง มาสำหรับ ไม้ธูป ๑๕ ตัว ๆ
ละ ๕ บาท ๒ สตึง กระดาษดำ ๒๐ แผ่น ๆ ละ ๘ บาทสตึงเฟื้อง
แต่ตัว ๔ ใบ ๆ ละ ๑๘ บาทถ้วน มาจากร้านอาหินแดงได้
ใช้เงินรายนี้แล้วแต่วันที่ ๒ พฤษภาคม ร. ศ. ๑๑๙

(๑) เด็กคนหนึ่งมีบ้านฟอกอยู่ ๒ เข็ด ๆ หนึ่งยาว ๖๙๑๒ นิ้ว เด็กอีกเข็ดหนึ่งนั้นยาว ๗๒ วา ดังนั้นอยากจะทราบ ว่าเข็ดไหนจะยาว กว่ากัน ?

(๒) $\frac{๑๗}{๑๘}$ มากกว่า $\frac{๑๗}{๑๙}$ เท่าใด ?

(๓) ถ้าเขา ๗๒๙ มาคูณ ๓๕ ซึ่ง ๑๓ คำจึง ๑ ถึง ๑๐ จะจะได้กับเท่าใด ?

(๔) ตัวอะไร ซึ่งเป็นจำนวนใหญ่ ที่ สุด แล อาจ หา เลข ของจำนวนนี้ ๒๓๐. ๓๖๓. โดยไม่ให้เหลือเศษ ได้ ?

(๕) ถวาย ๒๙ ตัวราคา ๒๓๕๙ บาท ถ้ามีเงิน อยู่ ๗๒๙ บาทจะซื้อได้ที่ใด ?

(๖) ชายผู้หนึ่งแบ่งเงินของ ตน ออกเป็น ๕ ส่วน ๆ ละเท่า ๆ กัน แล้วให้บุตรสาวคนเล็กคนละ ๑ ส่วน ที่ เหลือ อยู่ นั้นคิดเป็นเงิน ๑๒ ซึ่ง ที่ แรกชายผู้นี้มีเงินเท่าใด ?

(๓)

(๑) ถ้าเอาเงิน ๒๗ ซึ่งมาจากให้คนขอทานคนละ ๓ บาท
ถึงห้อง จะมีผู้มา รับทานเท่าใด จึงจะหมดเงินนี้ ?

(๒) $\frac{๕}{๗}$ ของ ๒๑ คำถึง $(\frac{๓}{๘} \div \frac{๘}{๕})$ ของ ๑ ซึ่ง เป็น

เงินเท่าใด?

(๓) ตัวอะไร ซึ่งเป็นจำนวนน้อยที่สุด แด่อาจ หาร ด้วย
๖, ๗, ๘, ๑๔, ๑๘, แด่ ๒๑ โดยไม่ให้เหลือเศษได้

(๔) เจ้า ๒๗ ถังเป็นราคา ๕๒ บาท ถ้ามีเงินอยู่
๑๕๖ บาท จะซื้อได้กี่ถัง?

(๕) นาย ๒ คนเข้าทุนกัน ซื้อน้ำมัน ราคา ๓๕๐๐ ซึ่ง

ถ้าคนที่ ๑ มีหุ้นอยู่ด้วย $\frac{๕}{๗}$ ของเรือ นั้น แล้วขายหุ้นนี้ไปเป็นเงิน

๒๔๐๐ ซึ่งอยากรวบรวมค่าเขาได้กำไรเท่าใด ?

(๖) ให้นักเรียนทำใบรับเงินรายสัปดาห์ของ ซึ่ง มี แจ้ง อยู่
ก่อนนี้มาไว้ครบ :-

เมื่อวันที่ ๑๒ ธันวาคม ร. ศ. ๑๑๒ อาหินได้ซื้อคตเกียง
๑๕ ใบ ๆ ละ ๗ บาท ๓ สตึง หดออกคตเกียง ๒ โหลราคาหดออก
๑๐ ยี่สิบห้าบาท บั๊ ไตรเสียม ๖ บั๊ ๆ ละ ๒ บาทเพียง เกียนไฮ
๑๐๐ โหล ๆ ละ ๑ สตึง โคมยี่บุน ๕๐ โหล ๆ ละ ๖ สตึง
มาจากบ้านกิมตังบริษัท แต่ได้ใช้เงินรายนี้แล้วแต่ วันที่ ๑
กุมภาพันธ์ ร. ศ. ๑๑๔

(๔)

(๑) ๓๗๐๖ ซึ่ง ๑๗ คำถึง ๓ ถึง ๑๐ ๐๖ + ๕๐๔

(๒) ตัวอะไรซึ่งเป็นจำนวนใหญ่ที่สุด แดงอาจหาเลข
๓ จำนวนนี้ คือ ๕๒, ๑๐๕, ๑๔๗, โดยไม่ให้เหลือเศษได้ ?

(๓) จงทอนเลขต่อไปนี้ให้เป็นอย่างต่ำ โดยวิธีฆ่า

$$\frac{๑๑๕๕}{๒๓๑๐}$$

$$๒๓๑๐$$

(๔) เมื่อ ๑๕ ปีมาแล้วลุงแก่กว่าข้าพเจ้าเท่าหนึ่งเดือน
ข้าพเจ้ามีอายุ ๓๔ ปี อยากจะทราบว่า อายุของลุง
แก่เท่าใด ?

(๕) ข้าพเจ้าจ้างช่างตีปูน ๓๐ คนมาโบกผนังตึกแล้ว
ได้ ใน ๒๔ วัน แต่ถ้าอยากให้เสร็จใน ๑๘ วัน
ต้องจ้างเพิ่มอีกกี่คน ?

$$\frac{\frac{๓}{๕}}{\frac{๑๐}{๑๐}}$$

(๖)

ของ ๒๑ เส้น เป็นกี่นิ้ว ?

คำทอ

แบบฝึกหัด ที่ ๑

- (๑) ๕๒๗ ชั่ง ๘ ตำลึง ๓ บาท ; ๒๒๒ ชั่ง ๑๑ ตำลึง ๑ บาท
 (๒) ๕๓๔ บาท ๕ ตำลึง ๕ ชั่ง (๓) ๒๕๖ (๔) ๕๐๐
 (๕) ๔๔ บาท (๖) ๑๕ ชั่ง ๕๐ บาท (๗) ๑๒
 (๘) ๒๓ (๙) ๕๐ เกือบ (๑๐) ๕๑๒ (๑๑) ค้างหา
 ถึก ๕๕๔ บาท ๕ ตำลึง (๑๒) ชั่ง ๒๗๓๓ บาท ๕ ตำลึง , แยก
 ๑๒๖๑ บาท ๒ ตำลึง (๑๓) ๑๕๑๔๓ (๑๔) ๘
 (๑๕) ๒ ชั่ง (๑๖) ๔๗๖๕๒ (๑๗) ๒๕๖
 (๑๘) ๑๒๑, ๑๔๕ (๑๙) ๖ ชั่ง, ๓ ชั่ง (๒๐) คนที่ ๑
 ได้ ๑๘ ชั่ง, คนอื่นได้คนละ ๖๐ บาท.

แบบฝึกหัด ที่ ๒

- (๑) ๒๕๖๘ (๒) ๑๖๕ ชั่ง (๓) ๔๔๕๐ บาท
 (๔) ๓๘๔๕ ๑๔๔๕ ๓๔๔๕ ๕ ชั่ง (๕) ๑๔๘๘
 (๖) ๕ โยชน์ ๒๓๕ เส้น ๑๒ ไร่ (๗) ๑๓๓๗๑๒๖๔
 (๘) ๘๔๖๐๐ (๙) ๑๐ (๑๐) $๕๐\frac{๑}{๒}$
 (๑๑) ๖๔๐๐๐ (๑๒) ๓๐๐ (๑๓) ๗๕ บาท
 (๑๔) ๑๘๗๑ (๑๕) ๕๐ (๑๖) ๒๒๓๖ โยชน์

คำตอบ

๑๗๔ เส้น ๑๐ ภา (๑๗) ๑๖๓ เส้น ๓ ภา ๑ ศอก ๑ คืบ

๕ $\frac{๗}{๑๓}$ นิ้ว (๑๘) ๑๐ โยชน์ ๕๙ เส้น (๑๙) ๑๒ ภา

(๒๐) ๒๔๘๐

แบบฝึกหัด ที่ ๓

(๑)

ป.   ย.

๖   ๘๘

๑๙

๓๑

๑   ๓๒

๕๘   ๑๖

(๒)

ป.   ย.

๑๘๐๐

๑๕๐๐

๙๓๐

๒๑๑๐   ๓๒

๕๘๓   ๒๘

๑๘๘๓   ๒๘

๘๓๒๗   ๒๐

๒๒

คำทอ

(๓)

๒.

๑.

๔๔๑

๕๖๓

๔๔

๒๗๖

๑๒๗๐

๑๒๑

๓๖

๓๐๐

๒๗๗๒

๒๐

แบบฝึกหัด ที่ ๔

(๑)

๓ .

๑๓

๑๗

๒๓

๕๕

(๒)

๓๗

๗๑

๗๗

๑๗

(๓)

๑๗

๓๗

๔๗

๖๗

๗๗

(๔)

๔๓

๒๓

๔๓

๑๓

๑๗

แบบฝึกหัด ที่ ๕

(๑)

๔

=

๑

X

๓

๑๒

=

๓

X

๒

X

๒

๑๕

=

๓

X

๕

๒๐

=

๒

X

๒

X

๕

คำตอบ

แบบฝึกหัดที่ ๒

- (๑) ๑๖๓ = ๓ X ๓ X ๗ X ๑๑
 ๑๘๕ = ๕ X ๓๗
 ๑๖๕ = ๓ X ๕ X ๑๑
 ๓๓๕ = ๓ X ๕ X ๓ X ๕
 ๓๕๖ = ๒ X ๓ X ๓ X ๓ X ๓ X ๓ X ๓
 X ๓ X ๓ X ๓
- (๒) ๔๕๔ = ๒ X ๓ X ๑๑ X ๑๓
 ๕๐๐ = ๒ X ๒ X ๒ X ๒ X ๒ X ๕
 X ๕
 ๑๕๓ = ๑๑ X ๑๓
 ๓๕๐๑ = ๗ X ๗ X ๗ X ๗
 ๗๓๗ = ๓ X ๓ X ๓ X ๓ X ๓ X ๓
 X ๓
- (๓) ๕๖๕๓ = ๓ X ๓ X ๑๑ X ๕๗
 ๑๕๗๕ = ๓ X ๕ X ๕ X ๕ X ๕ X ๕
 ๕๗๓ = ๓ X ๓ X ๓ X ๕๕
 ๓๗๗๗ = ๓ X ๓ X ๓ X ๓ X ๓ X ๓ X ๓

คำตอบ

๕๐๐๐	=	๒	X	๒	X	๒	X	๒	X	๒
		X	๕	X	๕	X	๕			
(๕)๑๕๖๕๑	=	๑๑	X	๑๑	X	๑๑	X	๑๑		
๗๐๕๖	=	๒	X	๒	X	๒	X	๒	X	๓
		X	๓	X	๗	X	๗			
๒๗๑๕๐๐	=	๒	X	๒	X	๒	X	๒	X	๒
		X	๒	X	๕	X	๕	X	๑๓	X

แบบฝึกหัดที่ ๗

(๑)	๓
(๒)	๗
(๓)	๕
(๔)	๓
(๕)	๗
(๖)	๑๑
(๗)	๑๓
(๘)	๑๕
(๙)	๒๓
(๑๐)	๑๗

คำตอบ

แบบฝึกหัด ที่ ๙

---

(๑)	๒	๗	๕.
(๒)	๓	๗	๕.
(๓)	๒	๗	๗.
(๔)	๑๑	๗	๒.
(๕)	๓	๗	๗.
(๖)	๒	๗	๑๓.
(๗)	๓	๗	๑๗.
(๘)	๒	๗	๑๙.

แบบฝึกหัด ที่ ๑๐

---

(๑)	๑๒
(๒)	๗
(๓)	๒๐
(๔)	๓๓
(๕)	๖๕
(๖)	๔
(๗)	๑๔

คำ ทอบ

(๘) ๗๕

(๙) ๘

(๑๐) ๒๖

แบบฝึกหัด ที่ ๑๐

(๑) ๑๕

(๒) ๙

(๓) ๓๐๓

(๔) ๔๕

(๕) ๒๗๓

(๖) ๒๑๗

(๗) ๒๑๗

(๘) ๙๖

(๙) ๔๕

(๑๐) ๑

(๑๑) ๑๕

(๑๒) ๑๔๖๓

แบบฝึกหัด ที่ ๑๑(๑) $\frac{๕}{๒๔}$ (๔) $\frac{๑๑}{๑๒}$ (๗) $\frac{๓}{๔}$ (๑๐) $\frac{๑๑}{๑๗}$ (๒) $\frac{๓}{๕}$ (๕) $\frac{๑}{๒}$ (๘) $\frac{๕}{๑๒}$ (๑๑) $\frac{๑๓}{๕}$ (๓) $\frac{๒}{๕}$ (๖) $\frac{๓}{๗}$ (๙) $\frac{๑}{๒๕}$ (๑๒) $\frac{๓}{๑๑}$

คำตอบ
แบบฝึกหัด ที่ ๑๒

(๑)	๙ ๒	(๑๑)	๙ ๘
(๒)	๙ ๙	(๑๒)	๒๑ ๓๑
(๓)	๑ ๒	(๑๓)	๙ ๒๕
(๔)	๙ ๒	(๑๔)	๓๑ ๕๐
(๕)	๙ ๓	(๑๕)	๑๕ ๔๔
(๖)	๒๑ ๓๑	(๑๖)	๔๓ ๑๑๒
(๗)	๙ ๒	(๑๗)	๕ ๑๗๔
(๘)	๙ ๙	(๑๘)	๒๖ ๓๗
(๙)	๒ ๙	(๑๙)	๑๓ ๒๐๑
(๑๐)	๒ ๒	(๒๐)	๕๙ ๒๐๐

နာမဝ

ပေးပို့ရန် ကိစ္စ

(၁)	၁၈	(၇)	၈၇၁၈
(၂)	၁၈၈	(၈)	၈၈၈၈
(၃)	၈၈	(၉)	၈၈၈၈
(၄)	၈၈၈	(၁၀)	၈၈၈၈
(၅)	၈၈၈	(၁၁)	၈၈၈၈
(၆)	၈၈၈၈	(၁၂)	၈၈၈၈

ပေးပို့ရန် ကိစ္စ

(၁)	$\frac{၈}{၈၈}$	(၂)	$\frac{၈}{၈၈}$
(၃)	$\frac{၈}{၈၈}$	(၄)	$\frac{၈၈}{၈၈}$
(၅)	$\frac{၈}{၈၈}$	(၆)	$\frac{၈}{၈၈}$
(၇)	$\frac{၈၈}{၈၈}$	(၈)	$\frac{၈}{၈၈}$
(၉)	$\frac{၈}{၈၈}$	(၁၀)	$\frac{၈}{၈၈}$

คำตอบ
แบบฝึกหัด ที่ ๑๕

$$(๑) \quad \frac{๒๓}{๖๐}$$

$$(๓) \quad \frac{๒๗}{๑๒๐}$$

$$(๕) \quad \frac{๑๔๑}{๙๗๐}$$

$$(๗) \quad \frac{๕}{๒๕๒}$$

$$(๙) \quad \frac{๑}{๓}$$

$$(๒) \quad \frac{๑๑}{๑๕๐}$$

$$(๔) \quad \frac{๓๘๓}{๖๕๐}$$

$$(๖) \quad \frac{๑}{๖๓}$$

$$(๘) \quad \frac{๑๗}{๒๔}$$

$$(๑๐) \quad \frac{๗}{๔๐}$$

๗๑

คำ ทอบ

แบบฝึก หัด ที่ ๑๖

$$(๑) \quad \frac{๔๐๗}{๔๒๐}$$

$$(๒) \quad \frac{๑๗}{๔๔}$$

$$(๓) \quad \frac{๗}{๙}$$

$$(๔) \quad \frac{๓๕}{๗๒}$$

$$(๕) \quad ๔$$

$$(๖) \quad \frac{๖}{๑๖}$$

$$(๗) \quad \frac{๑}{๑๕}$$

$$(๘) \quad \frac{๑๙}{๒๐}$$

แบบฝึก หัด ที่ ๑๗

$$(๑) \quad \frac{๑๗}{๙}, \quad \frac{๓}{๙}, \quad \frac{๑}{๔}, \quad \frac{๑๒}{๒}$$

$$(๒) \quad \frac{๖}{๓๕}$$

$$(๓) \quad \frac{๑}{๓๓}$$

$$(๔) \quad \frac{๒}{๕}$$

$$(๕) \quad \frac{๑}{๒๑}$$

๗๒

คำทบทวน

$$(๖) \quad \frac{๒๕}{๑๕๕}$$

$$(๗) \quad \frac{๑}{๓๘}$$

$$(๘) \quad \frac{๓๑๒}{๔๓๑๗}$$

$$(๙) \quad \frac{๗}{๑๘}$$

$$(๑๐) \quad \frac{๙๒๓๖๘}{๗๐๕๕๕}$$

แบบฝึกหัดที่ ๑๘

$$(๑) \quad ๗๐$$

$$(๒) \quad ๙๕$$

$$(๓) \quad \frac{๑}{๖}$$

$$(๔) \quad \frac{๙}{๒๙}$$

$$(๕) \quad \frac{๑๐}{๒๗}$$

$$(๖) \quad \frac{๒๒}{๒๒}$$

$$(๗) \quad \frac{๑}{๒๕}$$

$$(๘) \quad \frac{๑}{๒๕}$$

$$(๙) \quad \frac{๒}{๙}$$

$$(๑๐) \quad \frac{๑}{๒๕}$$

คำ ทบ

แบบฝึกหัด ที่ ๑๗

(๑) ๕๐๐๐ หั้ว

(๒) ๑๑๒ บาท

(๓) ๑๕๐ บาท

(๔) ๑๓๕ หั้ว

(๕) $\frac{๓}{๑๕}$

(๖) ๕๐

(๗) ๕๕๐

(๘) ๗๐, ๕๖

(๙) $\frac{๖}{๗} - \frac{๑๔}{๒๗} = \frac{๖๔}{๑๘๙}$

(๑๐) ๗๒๐ บาท

(๑๑) $\frac{๑}{๕}$

(๑๒) ๕๐ หั้ว

(๑๓) ๑๕๕ หั้ว

(๑๔) ๖๔ บาท

(๑๕) ๓๒๐ หั้ว

(๑๖) ๔๘๐ บาท

(๑๗) ๖๕๐ หั้ว

(๑๘) ๑๖ = $\frac{๓}{๔}$

(๑๙) $\frac{๓}{๑๓}$

(๒๐) $\frac{๑๐}{๕}$

คำ ทอบ
แบบฝึกหัดที่ ๒๐

(๑)	๕๕๐	(๒)	๒๗๐
(๓)	๑๒๕	(๔)	๑๖
(๕)	๓	(๖)	๗๕ โยชน์
(๗)	๕๐	(๘)	๒๗
(๙)	๕๔	(๑๐)	๔๔
(๑๑)	๗๕๐	(๑๒)	๗๕ บาท
(๑๓)	$\frac{๔}{๓}$	(๑๔)	๖
(๑๕)	๕๑		

ข้อ—สอบวิชา

(๑)

(๑)	๑๒๔	(๒)	๑๒๖ ไร่
(๓)	๔๕ ไร่	(๔)	๖๔ บาท
(๕)	๖๕๐๐๐		

ការព្យាបាល

វិធីសាស្ត្រ វិទ្យា

(៦)

ឈ.

ឈ.

១១២

៣២

៤២

៣២

១២៧

៣២

៧២

៤៣៤

៣២

(២)

(១)

ក្រោយ

(២)

១៧
៣៤២

(៣)

២៥៤៤២

ឆ្នាំ

១១ កំពុង

១០ ប្តី

(៤)

៣

(៥)

៤

(៦)

៤៤ ឆ្នាំ

(៣)

(១)

២៤០ ក្នុង

(២)

៤២ ប្រា

(៣)

១២២

(៤)

៤១ ព័ន្ធ

(៥)

៣០០ ឆ្នាំ

คำ ตอบ

ទំនាក់ទំនង

(b)

11.

३.

১১৬

७७

50

48

9. 11

45

24

७५

100 on 100

५६

(4)

(๓) $\frac{1}{2}$ ชั่วโมง ๑ คำถึง ๑ บาท $\frac{30.3}{40.3}$ ปี

(10)   10 07

(८)

(4) ৯৩

(๕)   ชื่อกัน ๑๐   กำน

(୧)   ଶ୍ରୀରାମଚନ୍ଦ୍ର   ୫୩

9.1

